

**КОЛЕКТИВЕН ТРУДОВ ДОГОВОР ЗА
СИСТЕМАТА НА НАРОДНАТА ПРОСВЕТА**

Днес, 30.06.2008 година, в съответствие с чл. 51 "б" от Кодекса на труда между:

Министерството на образованието и науката, представлявано от Даниел Вълчев – заместник министър-председател и министър на образованието и науката, наричано по-нататък „**МИНИСТЕРСТВО**”,

Съюза на работодателите в системата на народната просвета в България (СРСНПБ), представляван от Самуил Шейнин – председател, **Сдружението на директорите в средното образование в Република България (СДСОРБ)**, представлявано от Стефанка Балева – председател, наричани по-нататък „**РАБОТОДАТЕЛИ**”, и

Синдиката на българските учители към Конфедерацията на независимите синдикати в България, представляван от Янка Такева – председател, **Синдиката “Образование” към Конфедерацията на труда “Подкрепа”**, представляван от Крум Крумов - председател и **Независимия учителски синдикат към Конфедерацията на независимите синдикати в България**, представляван от Аспарух Томов – председател, наричани по-нататък „**СИНДИКАТИ**” се сключи настоящият договор за следното:

I. ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

1. Страните по Колективния трудов договор се задължават в хода на социалното партньорство да проявяват взаимно уважение, зачитане и съгласуване на интересите си за осигуряване на необходимите условия за функциониране на системата на народната просвета.

2. В този договор държавните и общинските детски градини, училища и обслужващи звена се наричат за краткост „учебни звена“, а работещите в тях – „работници и служители“.

II. ПРЕДМЕТ И ДЕЙСТВИЕ

3. Предмет на настоящия Колективен трудов договор (КТД) са въпросите на трудовите, осигурителните и социалните отношения и на жизненото равнище, които не са уредени с повелителни разпоредби на Кодекса на труда и подзаконовите нормативни актове.

4. С колективни трудови договори на равнище по-ниско от отраслово могат да се договарят по-благоприятни условия за работниците и служителите от установените в този договор.

5. Настоящите договорености са минимални и имат задължителен характер за работниците и служителите, членове на синдикалните организации и за работодателите, членове на организациите на работодателите – страни по договора, освен ако в този договор не е уговорено друго.

6. Работниците и служителите, които не членуват в синдикатите – страна по договора, могат да се присъединят към сключения от техния работодател Колективен трудов договор в учебното звено, при условия и по ред, определени от страните по договора, съгласно чл. 57, ал. 2 от Кодекса на труда.

III. ТРУДОВА ЗАЕТОСТ, ПРОФЕСИОНАЛНО РАЗВИТИЕ И КВАЛИФИКАЦИЯ

7. **МИНИСТЕРСТВОТО** извършва промени в училищната мрежа като информира социалните партньори при отчитане на следните показатели:

- разпоредбите на действащите нормативни актове;
- данните за демографските промени в броя на децата и учениците за съответните общини;
- брой на необхванати и отпаднали ученици в задължителна училищна възраст и намиране на възможности за тяхното обхващане и задържане в училищата;
- създадените в общините условия за обучение на учениците от I до IV клас по местоживеене, а на останалите по местоживеене или в средищни училища при осигурен специализиран транспорт, целодневна организация на обучение и/или общежитие;

- отдалечеността на населеното място;
- баланса между завършващите VII и VIII класове ученици и предложения от областите за план-прием за средните училища;
- потребностите от нови професии и специалности в средното образование, съобразени с общинските планове за развитие;
- правото на равен достъп до образование.

8. МИНИСТЕРСТВОТО, РАБОТОДАТЕЛИТЕ И СИНДИКАТИТЕ обсъждат и работят по въпросите, свързани с финансовото осигуряване на :

- изпреварваща професионална квалификация на учителите, които ще осъществят новото учебно съдържание;
- допълнителна квалификация на учители за нуждите на чуждоезиковото обучение и обучението по информационни и комуникационни технологии в началния етап и в следващите класове в системата на народната просвета;
- материално-техническа и дидактическа база, съответстваща на нуждите на учебно-възпитателния процес при осъществяване на новото учебно съдържание, чуждоезиковото обучение и информационните технологии;
- допълнителна квалификация на учители за изграждане на умения за работа по проекти и програми в системата на образованието.

9. При структурни промени **МИНИСТЕРСТВОТО** предоставя на **РАБОТОДАТЕЛИТЕ И СИНДИКАТИТЕ** разчети за броя на оставащите без работа учители и възможностите за допълнителна квалификация с оглед пренасочването им в системата на народната просвета.

10. При прекратяване на трудовите правоотношения по чл. 328, ал. 1, т. 2 и т. 3 от Кодекса на труда, в рамките на утвърдената численост на персонала, **РАБОТОДАТЕЛИТЕ** спазват следните условия:

10.1. Разработват критериите за подбор, извършван на основание чл. 329 от Кодекса на труда, за което информират социалните партньори;

10.2. Информират **СИНДИКАТИТЕ** за:

- причините и необходимостта от намаляване числеността на персонала;
- броя и имената на подлежащите за съкращение по категории персонал, професии и специалности;
- възможностите за пренасочване на освободения персонал;

10.3. Не прекратяват трудовите правоотношения на работници и служители в трудоспособна възраст, ако по същите специалности има работни места, които се заемат

от пенсионери или такива, които са придобили право на пенсия за осигурителен стаж и възраст по чл. 68, ал.1-3 от Кодекса за социалното осигуряване;

10.4. Не сключват нови трудови договори с външни лица, освен за длъжности, за които има специфични изисквания за заемането им;

10.5. Прекратяват трудовите правоотношения по чл. 328, ал. 1, т. 2 и 3 от Кодекса на труда с работници и служители, членове на синдикатите – страна по договора, след предварително становище на синдикалната организация.

11. СИНДИКАТИТЕ се задължават в срок до 7 дни да изразят мнение по т. 10.1, като предложат алтернативи и становище по т. 10.5.

12. РАБОТОДАТЕЛИТЕ запазват при възможност работните места на правоспособни учители с безсрочни трудови договори (по тяхно желание), които са назначени за временно изпълняващи длъжността “директор” на учебното звено – за срока на договора.

13. РАБОТОДАТЕЛИТЕ поканват **СИНДИКАТИТЕ** да разработят заедно следните документи:

- вътрешни правила за работната заплата;
- правилник за дейността на училището;
- правила за безопасни условия на труд и учене;
- план за квалификационната дейност;
- етичен кодекс,

а **СИНДИКАТИТЕ** разработват проект на колективен трудов договор.

14. РАБОТОДАТЕЛИТЕ запознават колектива на учебното звено с документите по т. 13 и с правилника за вътрешния трудов ред.

15. МИНИСТЕРСТВОТО разработва, и след обсъждане и съгласуване със социалните партньори, обявява системата за кариерно развитие на педагогическите кадри.

16. МИНИСТЕРСТВОТО обсъжда с **РАБОТОДАТЕЛИТЕ** и **СИНДИКАТИТЕ** промени в подзаконовите нормативни актове, свързани с:

- нормативите за определяне броя на учениците и децата в паралелките и групите на учебните звена;
- нормите за задължителна преподавателска работа на педагогическите кадри и нормативите за численост на персонала;
- реда и начина за определяне на индивидуалните работни заплати на работещите в средното образование.

17. МИНИСТЕРСТВОТО и **РАБОТОДАТЕЛИТЕ** предоставят на **СИНДИКАТИТЕ**, при поискване, информация за учебните звена, свързана с:

- промените в училищната мрежа;
- изпълнението на бюджета, прилагането на Наредбата за работните заплати на персонала в звената от системата на народната просвета, социалните плащания, длъжностните щатни разписания, без лични данни.

18. РАБОТОДАТЕЛЯТ сключва срочни трудови договори с работниците и служителите при спазване на разпоредбите на чл. 68 и §1, т. 8 от Допълнителните разпоредби на Кодекса на труда.

19. В случаите, когато членове на **СИНДИКАТИТЕ** – страна по договора, работят с договор за заместване, след освобождаването на мястото от титуляра, могат да се ползват с предимство при сключването на трудов договор.

20. За работниците и служителите в системата на народната просвета срокът на предизвестие при прекратяване на трудовите правоотношения по чл. 328, ал. 1, т.1-3 от Кодекса на труда е два месеца.

IV. ТРУДОВИ ВЪЗНАГРАЖДЕНИЯ И ОБЕЗЩЕТЕНИЯ

21. Работната заплата на персонала в системата на народната просвета се определя в съответствие с наредба на министъра на образованието и науката, съгласувана с министъра на труда и социалната политика и с министъра на финансите съгласно споразумение с **РАБОТОДАТЕЛИТЕ** и **СИНДИКАТИТЕ** в съответствие с политиката на доходите в бюджетната сфера и нормативната уредба.

22. Структурните елементи на брутна работна заплата се индексират съобразно политиката по доходите, договореностите на отраслово равнище и на ниво учебно звено в рамките на годишния бюджет на звеното.

23. Работниците и служителите от системата на народната просвета получават допълнително трудово възнаграждение за придобит трудов стаж и професионален опит в размер на 1 на сто от основното месечно трудово възнаграждение.

24. РАБОТОДАТЕЛИТЕ извършват увеличаване на работните заплати на заетите в учебните звена в срок и размер, определени при условията и по реда на постановление на Министерския съвет, Колективен трудов договор или вътрешни правила за работната заплата.

25. МИНИСТЕРСТВОТО и **РАБОТОДАТЕЛИТЕ** при определяне продължителността на трудовия стаж и на професионалния опит, за които се заплаща допълнително трудово възнаграждение, да зачитат изцяло за придобит трудов стаж и професионален опит по смисъла на Наредбата за структурата и организацията на

работната заплата придобития трудов стаж до 01.07.2007 г. по трудово правоотношение или държавна служба.

26. Когато по силата на нормативен акт на Министерския съвет, Колективен трудов договор или на вътрешен акт на работодателя от определена дата са увеличени работните заплати, но работникът или служителят към тази дата или след нея е бил в платен отпуск, поради което увеличението не се е отразило в базата, от която се изчислява възнаграждението за платен отпуск по реда на чл.177 от Кодекса на труда, към възнаграждението за отпуск се доплаща добавка, изчислена с процента на увеличение на новото и предишното брутно трудово възнаграждение, определени по трудовото правоотношение.

27. МИНИСТЕРСТВОТО ще работи за създаване на условия и възможности на **РАБОТОДАТЕЛИТЕ** да осигурят, от месец юли 2008 г., средства за достигане на средните брутни работни заплати за работещите в системата на народната просвета в размер на 650 (шестотин и петдесет) лева за педагогическия персонал и 357 (триста петдесет и седем) лева за непедагогическия персонал, в национален мащаб.

28. МОН ще предложи увеличаване от 01.01.2009 г. на единния разходен стандарт за издръжка за едно дете със специални образователни потребности обучаващо се в интегрирана образователна среда.

29. РАБОТОДАТЕЛИТЕ, при определяне на индивидуалната основна заплата, задължително отчитат образователно-квалификационната степен, квалификацията и професионалният опит.

30. РАБОТОДАТЕЛИТЕ в рамките на годишния им бюджет предвиждат за работещите в сферата на средното образование допълнително трудово възнаграждение, разделено на 3 плащания, или на друг принцип, уреден с вътрешни правила или Колективен трудов договор на училищно ниво.

31. Годишните средства за квалификация на учителите се определят в размер не по-малък от 0,8 на сто от годишните средства за работна заплата.

32. МИНИСТЕРСТВОТО ще работи за увеличаване на средствата за диференцирано заплащане в зависимост от постигнатите резултати и за кариерното развитие на педагогическите кадри в бюджета за 2009 и 2010 г.

33. Страните по този договор се споразумяват минималните размери на допълнителните трудови възнаграждения да бъдат, както следва:

33.1 За по-висока лична квалификация:
- за професионална квалификационна степен:

а/ за V ПКС –7.00 лв.

б/ за IV ПКС –11.00 лв.

в/ за III ПКС – 17.00 лв.

г/ за II ПКС – 45.00 лв.

д/ за I ПКС – 61.00 лв.

- за директори, учители и възпитатели в специални училища (дефектология) – 17.00 лв.;

- от 01.01.2009 г. за директори, учители и възпитатели, работещи с деца със специални образователни потребности, допълнителното трудово възнаграждение се регламентира с вътрешните правила за работна заплата;

- за преподаване учебни предмети на чужд език, без учебния предмет “чужд език” – 21 лв.;

- за образователна и научна степен доктор или доктор на науките, която е свързана с изпълняваната работа – 65.00 лв.;

33.2 Когато има правно основание за плащане едновременно на допълнително трудово възнаграждение за по-висока лична квалификация за професионална квалификационна степен и образователна и научна степен "доктор" или "доктор на науките", на лицето се заплаща по-благоприятното допълнително трудово възнаграждение.

33.3 За работа при тежки или утежнени условия за персонала, работещ в специалните училища и специалните детски градини:

- възпитателни училища–интернати и училища към местата за лишаване от свобода – не по-малко от 16 % от минималната основна работна заплата;

- училища-интернати и детски градини за деца и ученици с нарушено зрение и увреден слух – не по-малко от 12% от минималната основна работна заплата;

- социално педагогически интернати – не по-малко от 10% от минималната основна работна заплата;

- оздравителни училища и детски градини, училища и училища–интернати за ученици с умствена изостаналост, болнични училища, специални детски градини за деца с умствена изостаналост – не по-малко от 4% от минималната основна работна заплата.

33.4 Учебен час над нормата за задължителна преподавателска работа на педагогическия персонал се заплаща, както следва:

- за учител с висше образование и образователно-квалификационна степен магистър или бакалавър - 4.72 лв.;

- за учител с висше образование “професионален бакалавър по ...”- 3.89 лв.;

- за учител със средно образование – 3.11 лв.

33.5 На класните ръководители за консултиране на родители и ученици за водене на документацията на съответната паралелка се заплаща 18.00 лева месечно.

33.6 Безплатна храна за персонала в кухните в детските градини и училищата и столовете, прислужниците, домакините и помощник-възпитателите в ЦДГ, ОДЗ, СДГ, сезонни детски градини и интернатите в специализираните училища се заплаща – 1.5 лева дневно.

33.7 На педагогическите специалисти, извършващи допълнителна работа извън преките задължения се заплаща допълнително като лекторски часове, както следва:

- за проверка на една писмена работа от конкурсен изпит, олимпиада и др. подобни- 0,5 лекторски час;

- изпитване на един ученик във формите на задочно, кореспондентско, индивидуално и самостоятелно обучение;

- а/ председател на комисия – 0,3 часа;

- б/ член на комисия – 0,2 часа;

- провеждане на консултации със задочници – 1 час;

- провеждане на държавен изпит по практика за придобиване на степен на професионална квалификация по специалност;

- а/ председател на комисия – 8 часа;

- б/ член на комисия – 5 часа;

- проверка на една писмена работа на ученик от държавен изпит по теория за придобиване на степен на професионална квалификация по специалност/професия – за всеки преподавател – 0,5 час.

V. РАБОТНО ВРЕМЕ, ПОЧИВКИ И ОТПУСКИ

34. Разпределението на работното време, графика за работа на смени, условията и реда за полагане и за заплащане на нощен и извънреден труд и отчитането на работното време се уреждат с Кодекса на труда и Правилника за вътрешния трудов ред на всяко учебно звено, който се обсъжда и приема съгласно чл. 37 от Кодекса на труда.

35. На основание чл. 156а от Кодекса на труда, за работещите в системата на народната просвета, се установяват по-големи размери на отпуски по чл. 155 и 156 от Кодекса на труда, както следва:

- размерът на основния платен годишен отпуск по чл. 155, ал. 4 от Кодекса на труда се определя на 28 работни дни;

- размерът на удължения платен годишен отпуск по чл. 155, ал. 5 от Кодекса на труда и чл. 24, ал. 1 от Наредбата за работното време, почивките и отпуските за педагогическите кадри се определя общо на 56 работни дни;

- допълнителен платен годишен отпуск по чл. 156, т. 2 от Кодекса на труда – не по-малко от 8 работни дни. Списъкът на длъжностите, за които се установява ненормиран работен ден, се определя от **РАБОТОДАТЕЛИТЕ** и **СИНДИКАТИТЕ** – в съответствие с чл. 139а от Кодекса на труда.

36. На работничка или служителка от системата на народната просвета, при условията на чл. 168 от Кодекса на труда се предоставят: с две живи деца до 18-годишна възраст - 2 работни дни, а с 3 и повече живи деца до 18-годишна възраст – на 4 работни дни платен отпуск за всяка календарна година.

37. При условията на т. 36, право на този отпуск има работник или служител, който вместо майката, се грижи за отглеждането на детето.

38. Работник или служител, член на **РАБОТОДАТЕЛИТЕ** или на **СИНДИКАТИТЕ**, който учи след съгласието на своя работодател в средно или висше училище без откъсване от производството по специалност, приложима в учебното звено, ползва платен отпуск за обучение съгласно чл. 169 и чл. 170 от Кодекса на труда.

39. РАБОТОДАТЕЛЯТ разрешава платен служебен отпуск по смисъла на чл. 161 от Кодекса на труда за повишаване на квалификацията на учителите.

40. РАБОТОДАТЕЛИТЕ и **СИНДИКАТИТЕ** изготвят план-графика за ползването на платените годишни отпуски на работниците и служителите.

41. С Правилника за вътрешния трудов ред **РАБОТОДАТЕЛИТЕ**, директори на детски градини и на специални училища, могат да определят почивка за работещите, в рамките на работното време, като гарантират опазването на живота и здравето на децата и учениците. Тази почивка не се включва в работното време.

VI. ОСИГУРЯВАНЕ НА СОЦИАЛНИ ДЕЙНОСТИ

42. РАБОТОДАТЕЛИТЕ и първостепенните разпоредители с бюджетни кредити осигуряват ежемесечно средства за фонд “Социално-битово и културно обслужване” в размер на 3 на сто от средствата за работна заплата.

43. Редът за разпределение за ползване на средствата за фонд “Социално-битово и културно обслужване” се определя от общото събрание на работниците и служителите в учебното звено.

44. РАБОТОДАТЕЛИТЕ и първостепенните разпоредители с бюджетни кредити изплащат транспортните разноски на пътуващите учители в размер на не по-малко от 85 на сто от стойността на абонаментните карти или билетите съгласно постановленията на Министерския съвет за изпълнение на държавния бюджет.

45. Транспортните разноски се изплащат за времето, когато работещите са задължени да присъстват на работното място.

46. РАБОТОДАТЕЛИТЕ и първостепенните разпоредители с бюджетни кредити осигуряват средства за работно облекло на всички работници и служители в размер на не по-малко от една минимална работна заплата в съответствие с Наредбата за безплатното работно и униформено облекло.

VII. УСЛОВИЯ ЗА СИНДИКАЛНА ДЕЙНОСТ И ЗА РАБОТА НА СЪВЕТИТЕ ЗА ТРИСТРАННО СЪТРУДНИЧЕСТВО

47. В съответствие с чл. 46 от Кодекса на труда за осъществяване на синдикална дейност **РАБОТОДАТЕЛИТЕ** осигуряват безвъзмездно необходимите материални условия на **СИНДИКАТИТЕ** – помещения, ползване на размножителна техника, компютри, интернет, материали и др., необходими за изпълнение на техните функции.

48. За осъществяване на синдикална дейност в една календарна година се ползва платен отпуск по чл. 159 от Кодекса на труда в размер, както следва:

- 64 часа за председател и секретар на организацията в учебното звено;
- 96 часа за председател и секретар в общинско ръководство;
- 104 часа за председател и секретар в регионално ръководство;
- 128 часа за нещатни членове на национално ръководство и национални професионални секции.

49. РАБОТОДАТЕЛИТЕ изпълняват задълженията си спрямо синдикалните организации за осигуряване условия за синдикална дейност след представяне на удостоверение за легитимност, издадено от упълномощените органи на **СИНДИКАТИТЕ** – страна по договора.

50. Удостоверенията по предходната алинея се представят еднократно в началото на всяка учебна година и в случай на промяна на субекта, представящ синдикалния орган.

51. За осъществяване на задачи с обществено значение по чл. 161, ал. 1 от Кодекса на труда – участие в мероприятия на **СИНДИКАТИТЕ** и националните им ръководства, обучения, митинги и протестни действия и др., синдикалните членове ползват платен

служебен отпуск в размер на 40 часа за една календарна година, за която дейност представят съответен документ.

52. За изпълнение на задачи, свързани с дейността на организациите на **РАБОТОДАТЕЛИТЕ** – страна по договора, и за участие в работата на отрасловия и общинските съвети за тристранно сътрудничество, членовете им ползват платен служебен отпуск по чл. 161, ал. 1 от Кодекса на труда в размер, както следва:

- 40 часа за член на организация на съюза;
- 64 часа за изборна длъжност в общинско ръководство на съюза;
- 96 часа за изборна длъжност в областно ръководство на съюза;
- 128 часа за изборна длъжност в националното ръководство на съюза.

53. МИНИСТЕРСТВОТО предоставя на **СИНДИКАТИТЕ** и на **РАБОТОДАТЕЛИТЕ** проекти на нови нормативни актове, както и измененията и допълненията на действащите, отнасящи се до трудовите и осигурителни отношения и условията на труд за работещите в системата на народната просвета и осигурява обсъждането им в Отрасловия съвет за тристранно сътрудничество.

VIII. УСЛОВИЯ НА ТРУД

54. Страните по настоящия договор се задължават съвместно да съдействат за осигуряването на здравословни, безопасни и хигиенни условия на труд.

55. МИНИСТЕРСТВОТО ще организира обучение на директорите на учебните звена по охраната и хигиената на труда и създаване на безопасни условия на труд за работещите в системата на народната просвета.

56. РАБОТОДАТЕЛИТЕ и **СИНДИКАТИТЕ** разработват правила и инструкции за безопасна работа в съответствие с изискванията на нормативните актове, които се обявяват на работните места, съобразени с тези на Изпълнителната агенция – “Главна инспекция по труда”.

57. МИНИСТЕРСТВОТО, РАБОТОДАТЕЛИТЕ и **СИНДИКАТИТЕ** обединяват усилията си за осигуряване средства за подобряване на материално-техническата и дидактическата база, необходима за учебно-възпитателния процес.

58. В съответствие с чл. 17 от Наредба № 3 от 19.04.2001 г. на министъра на труда и социалната политика и министъра на здравеопазването за минималните изисквания за безопасност и опазване здравето на работещите при използване на лични предпазни средства на работното място, **РАБОТОДАТЕЛИТЕ** изготвят списък на работещите в учебното звено, които имат право на специално работно облекло и лични предпазни

средства и ги осигуряват извън средствата по т. 46 от настоящия Колективен трудов договор.

59. Страните по договора поемат задължение да предложат и отстояват пред Министерството на здравеопазването проект за изменение и допълнение на Наредба № 3 от 17.04.2000 г. на Министерството на здравеопазването за здравните кабинети в детските заведения и училищата с цел подобряване на ученическото медицинско обслужване.

60. МИНИСТЕРСТВОТО и СИНДИКАТИТЕ, ще кандидатстват с проекти по оперативните програми на Европейския съюз за финансиране на национално изследване на заболяемостта на учители и ученици и факторите, които им влияят.

61. РАБОТОДАТЕЛИТЕ заплащат допълнително възнаграждение в размер не по-малко от 60 на сто от основната работна заплата на замествания работник или служител, който освен своята работа или дейност работи по вътрешно заместване.

62. РАБОТОДАТЕЛИТЕ се задължават да издават заповед за командировка при провеждане на мероприятия, включени в учебния план на учебното звено.

63. При командировка съгласно т. 62, командированият получава дневни, пътни и квартирни съгласно Наредбата за командировките в страната.

64. На работници и служители с ненормиран работен ден, положили труд в почивни и празнични дни, се заплаща трудово възнаграждение за извънреден труд в размери определени в чл. 262, ал. 1, т. 2 и 3 от Кодекса на труда.

IX. ДРУГИ УСЛОВИЯ

65. Настоящият Колективен трудов договор влиза в сила от деня на подписването му и е валиден за две години.

66. Изменения и допълнения на Колективния трудов договор се извършват по реда на неговото сключване с подписване на допълнително споразумение. Всяка от страните по Колективния трудов договор може да предложи неговото изменение и допълнение.

67. В изпълнение на чл. 53, ал. 3 и 4 от Кодекса на труда, страните вписват този договор в Изпълнителната агенция – “Главна инспекция по труда” в седемдневен срок от подписването му.

68. Страните по този Колективен трудов договор се задължават да създават необходимата организация и механизми за изпълнение на постигнатите договорености.

69. СИНДИКАТИТЕ се задължават да не предприемат стачни действия по изпълнените договорености от Колективния трудов договор.

